

הבימאית הפולנית פועטת על הבימאי הפולני

הרבה אין עוד מה לספר על ביקורה של אנייסקה הולנד, הבימאית הפולנית הגולה, החיה כפאריס. מי שביימה את קציר הזעם (ראה/י שעון). מבחינת העולם הזה, ביקורה אהר בכמה שעות את סגירת המדור הזה, ואף על פי כן היו בפיה כמה השגות שאטור להחמיץ. ראשית — לא קל להיות בימאית-גולה, ועוד יותר קשה להדהות היום עם קהילת הפולנים הגולים, שברובה אינה מעוררת אהדה רבה. לבד מכו"שיתוף זאנוסי, העובד במעבר ומצ' ליה להישאר ביחסים טובים עם הפולנים שבבית, בוכת כישוריו הדיפלומטיים המדהימים, מעוררים גם יו" סקולמובסקי וגם אנדריי ז'ר לאבסקי יותר רחמים מאשר אהדה. סקולמובסקי ו'ולאבסקי, לדעתה של אנייסקה, הם גולים מסוכסכים, עם עצמם ועם העולם, שכבר מזמן לא חזרו על השיגהים בעבר. זולאבסקי משתולל ועושה סרטים פורנרי

בימאית אנייסקה הולנד כאב הגלות

גרפיים-למחצה, ואילו סקולמובסקי מפליא בי מריבותיו הקולנויות, ותו לא. אשר לוואדה, מי שעבד עם הולנד בעבר, וכידוע גם ניסה לשמור על עורו, שקרא לישאר אנשי-הרוח שלנו מפולין לחזור לארצם, כי "הכל השתנה במישטר ירוזלסקי" — עליו היא כועסת במיוחד. חוסר-רגישות. כמה ימים לפני בואה, נפטר בפאריס בימאי הקולנוע הרוסי הגולה אנדריי טארקובסקי, והוא רק בן 54. הוא נפטר מסרטן. לאחר שתי שנות יסורים, כאחד מרגעיו הטובים, כשנרמה היה שיצליח להרים סרט נוסף, נועד לביים את בוריס גודונוב עבור אראטו מילס — אופרה שהיתה אהובה עליו ביותר, ואשר ביים אותה בשעתו בקובנט גארדן בלונדון. כל חבריו לעבודה ידעו שהוא גוסס, וכי ימיו ספורים, וניסו לטייח את עיניו. רק ואידה, לדבריה של הולנד, יצא בהכרזה כי הוא יביים את הסרט, כי טארקובסקי כבר מחוסל.

הולנד מוקיעה את ואידה על חוסר-הרגישות וחוסר-השטעם שגילה בפרשה זו. היא לא תחזור, כנראה, לעבוד עימו בעתיד הקרוב: היא הצליחה לגייס כסף אמריקאי להפקת סרטה הבא על רצח פוליטי של כומר, שאירע בפולין לפני כמה שנים. הכומר יהיה השחקן הצרפתי כריסטוף לאמברט, ואוביו יהיה ריצ'ארד דרייפוס (שחזר לעבוד במישנה מרץ, אחרי תקופה של שפל מפאת שיעבוד לסם וגמילה ממנו).

היא משתוקקת לשתף פעולה עם אחותה, בימאית גם היא, המתגוררת בפולין, ומקווה שאכן יגיע היום ויוכלו להתאחד. בעלה של אנייסקה הולנד נמצא גם הוא בפולין ברד קבע, ומוטעס כאחד הבימאים הבולטים בתיאטרון הלאומי הפולני.

אנשים

ולבסוף מת טארקובסקי

אינגמר ברגמן טען שהוא הגדול מכולם

היתה זו אנייסקה הולנד (ראה לעיל)

גם מתוסכל, גם אנטי-שמי

קציר הזעם (פאר, תל-אביב, גר-מניה) - קשה לטפל בסרט שאחד מנושאי הקשים ביותר הוא הגויז ענות, המולידה שינאת-חינים בבי

קורת בעלת נימה גיוענית, ובכל זאת, אחת הבעיות של הסרט הזה היא עובדת היותו מוסרט בגרמניה. עם צוות שחקנים שכמעט כולו גרמני - דבר שמשיפע לא מעט על אוירת הסצינות האינטימיות, שהיא בוטה ביותר, מביכה לרוב, ויש בה אותו קורטוב של כמעט-פורנוגרפיה, שאיפיון גם את סירטי-פאסינדר, ששחקני סרט זה נמנים עם יתומיו.

אפשר להסיף את העובדה שאנייסקה הולנד היא פולניה, שאינה בדיוק מן האהודות הגדולות של האופי הפולני הלא-מ, ואף הביעה בקול את השגותיה - הבעה שהיא משלמת עבורה בגלות פוליטית (היא חיה היום בפאריס) - וגם את עובדת היותה אשה, ומתקבל הרושם שהעיסוק הבוטה בנושא הכואב אך הרגיש והעדין שבו היא מטפלת אינו משוחרר גם הוא מדיעות קדומות.

היא בעצמה אומרת: "בעיניו של הגיבור היא קודם כל היותו גבר, אחר כך קתולי ואחר כך אנטי-שמי", ואומנם, אותו איכר (ארמין מילר שטאהל), הנותן מיקלט ליהודיה שקפצה מרכבת דוהרת אל ההשמדה (אליזבט טריסנאר), הוא גבר מתוסכל מינית, קתולי אדוק הנושא עימו מטען של תסביכי-אשם וגם הרגשת עליונות גזעית, שכמובן מתבטאת באנטי-שמיות על כל השלכותיה.

קורט רב ווייטק פשוניאק: הפולנים חומדים

הבעיה היא שרוב הסצינות בין המציל-סוהר לקורבן-מפתה אינו מצליחות להעמיק מעבר לצד המיני-אירוטי של הקונ' פליקט המתעורר במרתף ביתו של האיכר הפולני, וחבל - הב-עיה הדתית והבעיה האנטישמית של המולני המצוי הן תופעה החורגת ממיקרה בודד המתואר בסרט. טריסנאר, שחקנית יפהפיה ומרשימה, מתקבלת חיזורת למדי מול מילר-שטאהל המביך לעיתים בגסותו. כשווייטק פשוניאק גונב את ההצגה ב-תמצית האיזולת, הרשע והחמדנות של המולני האנטי-שמי.

ינטל השחרחרת

ג'ק פלש המקפץ (גת, תל-אביב, ארצות-הברית) - שעשועון טיפסון לילדי המחשב, שטוח, סימפטי, ו-מבורך בהרבה מרץ של הכוכבת

שהיא IN מאז הפסידה את האוסקר לנברת זקנה ממנה. כידוע, וופי גולדברג, שהיתה מועמדת ודאית לאוסקר בזכות מישחקה במימרח הציבעוני של סטיבן שפילברג הצבע ארגמן, לא זכתה בו, והוא הוענק לגראלדין פינצראלד על מסע אל האושר.

אוסקר לא, אבל גלים סוערים של אהדה - כן, וופי גולדברג עשתה זאת, ואפשר להעמיס על כתפיה סרט שלם, מה עוד שהיא קומיקאית נהדרת, ומסוגלת להיראות לרגע מסורבלת כמו דובון היערות, וברגעים אחרים להיות מכוורת עד כדי יופי.

היא עושה בדיאלוגים האמריקאים שלה מה שסטרייטס עושה - יורה אותם מן המותן בהמון אנרגיה, ואם מבקשים מן הגברת גולדברג הכושית לעשות זאת ביידיש, היא עם שם כזה לא תהיה לה בעיה. בינתיים יש לה בעיה עם בחירת התסריט, אין ספק שהבימאית, פני מארשל, שגם היא קומיקאית והשתתפה בסדרות-טלוויזיה רבות בארצות-הברית, היתה עושה בחוכמה אילו בחרה לסירטה הראשון כבימאית משהו יותר הגיוני ומתוחכם מן הסיפור הדליל שנטלה הפעם: מרגל מערבי משדר אותות יאוש מבירה נעלמה במיזרח-אירופה, ויתר המחשב של בנק, שליידו יושבת טרו, מקידה מצחיקות ורעבה לאהבה. טרי, הלא היא וופי, מסתבכת בעלילת-ריגול

וופי גולדברג: הפקידים מרגלים

גאנגסטריט, ובין השאר מהממת את ראשו של ג'ים בלושי, אחיו של ג'ון המנוח, ומבלבלת סוכן ביון כפול בריטי, שאינו אלא השחקן השקספירי המהולל ג'ון וודס. יש לה תברה לעבודה, החוזרת בפעם האלף אל תפקיד הילדונת המטופשת, במיקצועיות רבה, וזו קארול קיין, ולבסוף היא נופלת לזרז עותיו של - מחווה לברזיל - גונתן פרייס. יש כמה רגעים מצחיקים, כמו למשל קטע שבו יושבת הגברת ומנעימה קללותיה בפרצופו של חוקר מישטרתי המום, סמרטוטיס ציבעוניים וצעצועים היוצרים בצמצם אנדרל-מוסיה שובבה, כישרון של וופי, והרבה אוויר.

שהיה אהוב על אינגמר ברגמן, והשניים חשו קירבה רוחנית רבה האחד אל השני, ברגמן טען שבשבילו טארקובסקי הוא הגדול מכולם, וכי פתח לו עולמות שהיו נעולים בפניו עד כה. הוא, בדרכו המיוחדת, הצליח להציג לפניו את החיים גם כמציאות וגם כחלום."

תדריך

חובה לראות

תל-אביב: שואה, אוונטי פופולו, הנבל הבורמזי, תנה ואחיותיה, בארי לינדון, ירושלים: אוונטי פופולו, תנה ואחיותיה, חיפה: הנבל הבורמזי, אוונטי פופולו.

תל-אביב

*** בארי לינדון (תמוז, אנגליה) - חובה לכל מי שלא ראה בשעתו או שרוצה להיזכר בסרט-הראווה המדהים של סטנלי קובץ ריק, עם ראיון אוניל כבארי לינדון, האנטי-גיבור המסואב המקסים ביותר שנולד על הבר, אחר הסרטים האסתטיים ביותר שנעשו אי-פעם על הירדררותו הכלכלית, החברתית, המוסרית והנפי שית של גיבור.

משורר, ואמנם, טארקובסקי לא היה בימאי שיגרתו כלל וכלל. סרטיו היו קשים לעיכול ולפיענוח גם עבור מבקרי הקולנוע המתחכמים ביותר. הוא היה אסתטיקן מושבע, ואיש של סמלים ותבניות האופייניות רק לו. את פירוטו במעגל הפסי-טיבלים הבינלאומיים החל באנדרה רובלב (66), סרט מרע יפהפה על צייר איקונין במאה ה-16: אחר כך הרהים בסולאריס (72), סרט מרע בדיוני, 79' יצא עטור פרסים מפסטיבלי-קאן עם שר קודר בשם סטולקר (בעברית: גשש), שהכ-שיר את היסודות האסתטיים והשפה הקולנועית אופיינית לו בסרטיו היותר מאוחר (83) נוס' טלגיה - סרט ראשון שעשה אחרי שעזב את ברית-המועצות, בצעקנות רכה, בנוסטלגיה הירבה להשתמש בתחבולות צילומיות מסובכות, כמו אהבתו לצלם דרך מיסגרות, חלונות ומשקופים, שילובים סימליים של תחרה ושלוויות-ימים ועומס מסרב של סמלים דתיים - לעיתים עומס מוגזם. רבים ראו בנוסטלגיה סמל לשאיפתו לפייס בין המיזרח והמערב, וביטוי לתחושת-הכאב שיש לאנשים הנאלצים להינתק מכור יצירתם הטיבעי, כמותו. פסטיבל קאן זיכה אותו בפרס היוצר, יחד עם רובר כרסון (הכסף), לאותה השנה.

את סירטו האחרון, הקורבן, צילם על האי-מסור, שקהילת-הקולנוע כולה סירבה לאבדו, אבל ידעה כי ימיו ספורים, וכי האיש סובל יסורים קשים זה כמה חודשים. בפסטיבל קאן האחרון, במאי 86, הוצג סירטו האחרון הקורבן, והנפאים הכבתיים כי עוד הפסטיבל הזה יתן לו החסר הלפני אחרון. אבל טארקובסקי לא בא. הוא נאלץ לעבור טיפולים קשים ומצבו הורע לפתע.

שיפרה על ימיו האחרונים של אנדריי טאר-קובסקי, בימאי שקהילת-הקולנוע כולה סירבה לאבדו, אבל ידעה כי ימיו ספורים, וכי האיש סובל יסורים קשים זה כמה חודשים. בפסטיבל קאן האחרון, במאי 86, הוצג סירטו האחרון הקורבן, והנפאים הכבתיים כי עוד הפסטיבל הזה יתן לו החסר הלפני אחרון. אבל טארקובסקי לא בא. הוא נאלץ לעבור טיפולים קשים ומצבו הורע לפתע.

צוואה. שחקני הסרט, ביניהם ארלנד יופוסון המופלא והצלם הרגול סוון ניקויטס, שהטיבו לייצגו, חזרו וטענו כי באורח מזור היה טאר-קובסקי בריא ואופטימי בשעת-ההסרטה, ולא עשה לא ידע כלל על מחלתו. אבל כל מי שזמח בסרט לא יכול היה להשתחרר מן ההרגשה הגורלית המעיקה, כי מדובר בצוואתו של אמן, נושא הסרט - שואה גרעינית, המחרידה שחקן תיאטרון ותיק ביוס-הולדתו - הלם להפליא את החרדה שירדה על העולם כאסון צ'רנוביל, אשר התרחש כמה ימים בלבד לפני הפסטיבל. גם הרחוב השטוקהולמי, שבו מצר למות המהומות, ככיכול אחרי האסון, היה אחרי תום הצילומים אותו הרחוב בדיוק שבו נורה למוות ראש-הממשלה אולף פאלמה, השיחות, החלומות, הסיטוים וגם התיקות, ברמות בנו של הגיבור - הכל נראו אפי של צוואתו של